

Asia: VN/18946/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit esityksen lakipykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Opintokeskus Sivis pitää tärkeänä esitetyn lainmuutoksen tuomaa mahdollisuutta vapaan sivistystyön opintojen tuomiseen osaksi kansallista opinto- ja tutkintorekisteriä Koskea. Pidämme hyvänä esityksen mukaista mallia, jossa oppilaitos tekee päätöksen koulutuksen tallentamisesta ja opiskelijalla itsellään on mahdollisuus päättää koulutuksen osalta omasta halustaan saada opintosuorituksensa tallennetuksi rekisteriin.

Pidämme selkeänä ja toimivana lakiesityksen määrittelyä kriteereistä tallennettavalle koulutukselle (osaamisperustaisuus suunnittelussa, arviointi ja mitoitus opintopisteiksi). Arvioinnin osalta pidämme tärkeänä mahdollisuutta hyväksyty/hylätty -asteikon käyttämiseen tai arviointiasteikon käyttöön. Vapaan sivistystyön luonteen mukaisesti on myös tärkeää, ettei kriteereistä ja tietojen tallentamisesta tietovaraintoon tule velvoittavaa oppilaitokselle.

Kommentit esityksen taloudellisten vaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin taloudellisiin vaikutuksiin?

Taloudelliset vaikutukset oppilaitoksille tulevat henkilöstökulujen ja tietojärjestelmien kehittämisen myötä. Käytännössä kustannuksia tulee muodostumaan tietojärjestelmien rajapintojen kehittämisestä automaattista tiedonsiirtoa varten, opetushenkilöstön kouluttamisesta osaamisperustaiseen koulutussuunnitteluun ja arviointiin sekä tallennustyöstä etenkin e-perusteet järjestelmään. Pidämme tärkeänä kehittämisavustuksia etenkin siirtymävaiheessa, jotta uudistus on mahdollista ottaa sujuvasti käyttöön.

Opintokeskus toteuttaa koulutustoimintaansa yhdessä 76 jäsenjärjestönsä kanssa. Taloudellisia vaikutuksia tulee myös järjestöjen koulutushenkilöstön kouluttamisesta, perehdyttämisestä ja neuvonnasta uudistuksen toteuttamisessa. Vapaalle sivistystyölle kohdennetun

henkilöstökoulutuksen yhteydessä myös opintokeskuksen kanssa koulutusta toteuttavat järjestöjen koulustoitimijat tulee ottaa uudistuksessa huomioon.

Pidämme uudistuksen hyötyjä merkittävinä ja kustannusvaikutuksia hyötyihin nähden kohtuullisina.

Kommentit esityksen viranomaisvaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten vapaatavoitteisen koulutuksen tallentamisen vaatimiin teknologisiin edellytyksiin tai siihen, ettei esityksessä mainittuihin opintosuoritustietoihin sovellettaisi laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017) säädettyä 10 §:ä eikä 29 § 2 ja 4 momentteja tietojen luovuttamisesta tietovarannosta?

Pidämme esitystä opintotietojen siirtämisestä vain opiskelijan tekemän suostumuksen perusteella tarpeellisena. Opintokeskus toteuttaa koulutusta yhteistyössä mm. terveys- ja sosiaalialan järjestöjen kanssa, jolloin tieto koulutukseen osallistumisesta voidaan kokea arkaluonteisena esimerkiksi tiettyyn sairauteen, vammaan tai muuten elämäntilanteeseen viittaavana.

Kommentit esityksen muihin vaikutusten arviointeihin

Pidämme tärkeänä, että esitys perustuu opiskelijan ja yhteiskunnan hyötyyn. Uudistuksen myötä vapaa-ajalla ja omaehtoisissa opinnoissa hankittu osaaminen tulee aiempaa paremmin tunnistetuksi ja tunnustettavaksi. Hyödyt tulevat näkyviksi myös työelämässä ja tutkintotavoitteisessa koulutuksessa osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa osana jatkuvaa ja elinikäistä oppimista.

Uudistuksen siivittämänä tulee edistää edelleen tietoisuutta vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksestä, tunnistamisesta ja tunnustamisesta mm. työelämässä ja tutkintotavoitteisessa koulutuksessa. Konkreettista kehittämistä tarvitaan hyötyjen saamiseksi myös tietojärjestelmien kehittämisessä siten, että hankittu osaaminen on mahdollista näyttää esimerkiksi työnhakupalveluissa tai sujuvasti tutkintotavoitteisessa koulutuksessa.

Vapaan sivistystyön koulutuksella on arvoa osallistujille myös voimaantumisen ja oman osaamisen tunnistamisen näkökulmasta. Vaikutuksena voi pitää myös sitä, että osallistujat itse pystyvät paremmin tunnistamaan myös vapaassa sivistystyössä hankitun osaamisensa.

Kommentit esityksen tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutusten arviointiin. Onko teillä näkökulmia lakimuutoksen käytännön toteuttamiseen, kuten opiskelijalta edellytettävään pyyntöön?

Pidämme hyvänä esitettyä käytäntöä tallentaa tiedot Koski-tietovarantoon opiskelijan pyynnöstä. Pyyntöön toteuttaminen käytännössä tulee olla mahdollista toteuttaa sujuvalla tavalla esimerkiksi koulutuksen ilmoittautumisen yhteydessä.

Muut kommentit

Opintokeskus toteuttaa koulutusta yhdessä jäsenjärjestöjensä kanssa. Uuden toimintatavan tukemisessa tärkeää onkin, että myös koulutusta toteuttavien järjestöjen koulutussuunnittelijoiden ja kouluttajien osaamista osaamisperustaisessa koulutussuunnittelussa ja arvioinnissa vahvistetaan. On tärkeää, että tämä kohderyhmä otetaan jatkossa huomioon kohdennettaessa avustuksia opetushenkilöstön kouluttamiseen.

Salo Marita
Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis